

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1946 kl. 5 em.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 12, i anledning av väckt motion om utredning angående yrkesskolornas och folkhögskolornas ställning och uppgifter i samhället.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 380, av herr *Janson* i Frändesta m. fl., har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en förutsättningslös, allsidig och ingående utredning rörande hela problemkomplexet om yrkesskolornas och folkhögskolornas ställning och uppgifter i samhället samt att därvid beaktas i motionen angivna synpunkter.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen, tryckt i första kammaren med nr I: 244.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, lantbruksstyrelsen och 1946 års skolutredning, varjämte utskottet berett Svenska landstingsförbundet, Samverkande bildningsförbundens styrelse, Svenska folkhögskolelärares förening, Svenska lantmannaskolornas lärareförening och Svenska fiskarens studieförbund tillfälle att yttra sig över motionen. Första kammarens första tillfälliga utskott, till vilket en likalydande motion, I: 244, hänvisats, har för sin del inhämtat yttranden från skolöverstyrelsen, folkhögskoleinspektören, överstyrelsen för yrkesutbildning, lantbruksstyrelsen, kommerskollegium, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, slöjd- och yrkeslärares riksförbund och Svenska agronom- och lantbrukslärares förbundet. Beträffande innehållet i dessa yttranden hänvisas till första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.

Beträffande övriga av utskottet inhämtade yttranden må följande meddelas.

1946 års skolkommission meddelar, att den behandling av yrkesutbildningens ställning, som ingår i det kommissionen meddelade uppdraget, ännu icke av kommissionen medhunnits. Kommissionen är nu icke beredd att taga ställning till i motionen berörda problem.

Svenska landstingsförbundet påpekar, att för närvarande på skolväsendets område pågående utredningar icke synas omfatta folkhögskolan men att det synes önskvärt att en utredning även beträffande folkhögskolans ställning och uppgifter i samhället kommer till stånd. Därvid bör dock uppmärksammas, att

folkhögskolorna få bibehålla sin fria ställning. Styrelsen anser sålunda, att en blivande utredning bör principiellt läggas på en annan grund än som i motionen föreslås.

Samverkande bildningsförbundens styrelse instämmer för sin del i motionens syftemål.

Svenska folkhögskolelärarnas förening anför bland annat, att det bör finnas en skola utan betygskonkurrens och med möjlighet för elever utan särskilt goda skolbetyg att få öka sitt vetande.

Svenska lantmannaskolornas lärareförening säger sig icke ha funnit de i motionen framförda synpunkterna rörande jordbrukets yrkesutbildning nog bärande för att motivera den föreslagna utredningen.

Svenska fiskarens studieförbund vill livligt tillstyrka motionen, varvid den blivande utredningen även måtte få taga ställning till fiskets behov av dels yrkesskolor och dels egen folkhögskola.

Första kammarens tillfälliga utskott har med anledning av den till utskottet hänvisade likalydande motionen nr I: 244 i sitt utlåtande nr 8 anført.

Behovet av en vidgad och förbättrad yrkesundervisning på jordbrukets område har föranlett en nu pågående utredning, som jämväl tar sikte på skogsbruket. Frågan om anordnande av yrkesutbildning för fiskare är även föremål för utredning. En allmän översyn av yrkesutbildningen har påkallats av överstyrelsen för yrkesutbildning, vilken anser att därvid även frågan om en utvidgning av överstyrelsens verksamhetsområde bör komma under omprövning. Vad folkhögskolan angår torde ävenledes en översyn bli nödvändig sedan statsmakterna fattat beslut rörande huvuddragen av skolväsendets organisation. I likhet med folkhögskoleinspektören vill utskottet emellertid understryka att en sådan översyn icke bör utgå från de av motionärerna framförda synpunkterna. Folkhögskolan har sin särskilda karaktär som en allmän medborgerlig bildningsanstalt, och dess målsättning bör icke förändras. Att inordna folkhögskolan under yrkesutbildningen vore inte lämpligt.

Som folkhögskoleinspektören framhållit upprättas vanligen nya folkhögskolor på grund av lokala initiativ. Bibehållandet av det lokala initiativet härvidlag synes vara av största vikt, men utskottet vill erinra om att stora svårigheter ofta uppstå vid starten av nya folkhögskolor genom att avsevärd tid förflyter innan statsbidrag tillerkännes desamma. Det vore önskvärt att snabbara och större lättnader bereddes huvudmännen i deras ekonomiska åtaganden. Det borde för folkhögskolorna skapas samma möjligheter som för vissa andra skolor att erhålla statsbidrag även för uppförande av byggnader och för gäldande av skolorna åvilande byggnadsskulder.

Med vad sålunda anförts och under hänvisning till inhämtade yttranden får utskottet föreslå, att föreliggande motion, I: 244, icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Denna hemställan har av första kammaren bifallits.

Utskottet. Utskottet, som ansluter sig till de av första kammarens första tillfälliga utskott anförda synpunkterna, får hemställa,

att andra kammaren — med biträdande av första kammarens i ämnet fattade beslut — för sin del måtte besluta, att förevärande motion, II: 380, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1946.

På utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: Herrar *Ståhl* och *Allard*, fru *Boman*, fröken *Olsson*, herrar *Larsson* i Luttra, *Lundqvist*, *Jönsson* i Lund, *Hæggbloom*, *Odhe* och *Johnsson* i Skoglösa.
